Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

[redacted]

Aan Staatssecretaris JPS Deadline: 02-09-2024

Directie Wetgeving & Juridische Zaken
Cluster 2 - Gezondheidsbescherming & medische ethiek

Ontworpen door
[redacted]

nota

(ter beslissing) Nota naar aanleiding van het verslag bij het wetsvoorstel tot wijziging van de Tabaks- en rookwarenwet in verband met de invoering registratieplicht voor verkooppunten van tabaksproducten en aanverwante producten (36541)

Datum Document
19 juli 2024

Kenmerk
3922165-1055376-WJZ

Bijlage(n)
1. Aanbiedingsbrief TK;
2. Nota naar aanleiding van het verslag.

Akkoord
(met inbegrip van enkele opmerkingen in de beantwoording)

1. Aanleiding

De vaste Kamercommissie voor VWS van de Tweede Kamer heeft verslag uitgebracht over het voorstel van wet tot wijziging van de Tabaks- en rookwarenwet in verband met de invoering van een registratieplicht voor verkooppunten van tabaksproducten en aanverwante producten. In bijgaande nota naar aanleiding van het verslag worden de vragen van de Kamercommissie beantwoord.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met de beantwoording en het verzenden van de nota naar aanleiding van het verslag aan de Tweede Kamer. Indien u akkoord bent wordt u verzocht daartoe de nota naar aanleiding van het verslag en de begeleidende aanbiedingsbrief te ondertekenen.

3. Kernpunten

Hoofdlijnen van het wetsvoorstel

Een van de pijlers van het tabaksontmoedigingsbeleid is de afbouw van het aantal verkooppunten. Stapsgewijs wordt de verkoop van tabaksproducten en aanverwante producten (o.a. e-sigaretten en elektronisch verhittingsapparaten) op meerdere plaatsen verboden. Per 1 juli 2023 is de verkoop op afstand (online) verboden en per 1 juli 2024 de verkoop in supermarkten en horeca-inrichtingen.

De verwachting is dat er nieuwe verkooppunten zullen openen om in de vraag die op deze manier vrijvalt te voorzien. Om te voorkomen dat nieuwe verkooppunten buiten beeld van de NVWA blijven, wordt met het onderhavige wetsvoorstel een

Directie Wetgeving &
Juridische Zaken
Cluster 2 -
Gezondheidsbescherming &
medische ethiek

Kenmerk
3922165-1055376-WJZ

registratieplicht voorgesteld. De registratieplicht biedt de NVWA een actueel en zo compleet mogelijk overzicht van aantal en soort verkooppunten van tabaksproducten en aanverwante producten. Daarnaast kunnen de gegevens die met de registratieplicht verkregen worden gebruikt worden voor toekomstige beleidsvorming. De registratieplicht op zichzelf is geen verkoopbeperking. Verkooppuntenpunten riskeren een boete als zij zonder registratie tabaksproducten of aanverwante producten verkopen, maar de registratie is geen voorwaarde voor de verkoop. Die verkoop is derhalve op zichzelf niet verboden zonder registratie, slechts een verplichting indien een verkooppunt deze producten verkoopt.

Nota naar aanleiding van het verslag
Verschillende fracties vinden dat de registratieplicht niet ver genoeg gaat en willen verdergaande maatregelen. Hierbij wordt gedacht aan het vervroegen van de termijn waarop alleen speciaalzaken nog tabaksproducten en aanverwante producten mogen verkopen. Door het vorige kabinet is aangekondigd dat vanaf 2030 alleen speciaalzaken (winkels die vrijwel uitsluitend tabaksproducten en aanverwante producten mogen verkopen) en gemakszaken (bijv. Bruna, Primera, AKO) nog tabaksproducten en aanverwante producten mogen verkopen en vanaf 2032 alleen speciaalzaken nog. Voor e-sigaretten zou dit eerder moeten gaan gelden, namelijk per 2026. Geantwoord wordt dat er vooralsnog geen aanleiding voor vervroeging is.

Een ander alternatief voor de registratieplicht is een vergunningplicht, waarbij het aantal verkooppunten beperkt kan worden (bijv. afstandscriterium tot scholen, maximumaantal per wijk of per aantal inwoners). Afhankelijk van hoe de vergunningplicht wordt vormgegeven, stuit deze op beperkingen van de Europese Dienstenrichtlijn. Deze richtlijn garandeert vrije dienstverlening en vestiging op de Europese markt. Dit betekent dat bestaande verkooppunten niet kunnen worden bevoordeeld en schaarse vergunningen (waarbij niet elke gegadigde een vergunning kan krijgen), periodiek heruitgegeven moeten worden. Aangezien bij een eerlijke verdeling van schaarse vergunningen niet alle bestaande verkooppunten gegarandeerd een vergunning kunnen krijgen, moet bij de invoering van een vergunningplicht vanwege het eigendomsrecht een lange overgangstermijn gehanteerd worden. Daarom is een vergunningplicht minder wenselijk dan het geleidelijk afbouwen van het aantal verkooppunten door wettelijke restricties in combinatie met de registratieplicht. Naar verwachting zullen er in 2032 naar schatting nog rond de 1.500 verkooppunten over zijn indien de verkoop alleen nog is toegestaan in speciaalzaken. In de nota naar aanleiding van het verslag is geantwoord dat op basis van de gegevens die de registratieplicht biedt, op een later moment beoordeeld zal worden of toch een vergunningplicht ingevoerd moet worden, of dat de beperking van de verkoop tot speciaalzaken eerder moet ingaan dan in 2032.

Verschillende vragen gaan over de handhaving van het smaakverbod voor e-sigaretten. De wens bestaat dat de handhaving geïntensiveerd wordt. Geantwoord wordt dat binnen het bestaande budget geen ruimte is om de NVWA hier meer op te laten inzetten. Wel wordt gewerkt aan een wetsvoorstel dat de bevoegdheden van de NVWA uitbreidt, waardoor de bestaande capaciteit effectiever ingezet zou kunnen worden.

Er zijn verschillende vragen naar de doelstelling en effectiviteit van de registratieplicht. Er bestaan met name twijfels over verkooppunten die zich bewust

Directie Wetgeving &
Juridische Zaken
Cluster 2 -
Gezondheidsbescherming &
medische ethiek

Kenmerk
3922165-1055376-WJZ

niet zullen registreren, omdat zij bewust de wet overtreden. Ook wordt opgemerkt dat de illegale markt (verkoop via social media, op schoolpleinen etc.) niet beter in beeld wordt gebracht door de registratieplicht. Hier zijn inderdaad andere middelen voor nodig en daar is de registratieplicht ook niet op gericht. De NVWA inventariseert momenteel de omvang van de illegale markt. Daarnaast zijn er bezwaren over de regeldruk voor ondernemers die de jaarlijkse verplichte herregistratie met zich brengt en de vraag of die lasten voor ondernemers opwegen tegen de baten van de registratieplicht.

Verder zijn er nog vragen naar de afbakening van het supermarktverbod die in lijn met de eerdere toelichting daarop beantwoord zijn.

4. Toelichting

a. Draagvlak politiek
Enerzijds zijn er fracties die vraagtekens stellen bij de doelmatigheid en effectiviteit van de registratieplicht. Dit wordt altijd in het licht van het supermarktverbod geplaatst, maar in dat kader gaat het om de discussie of supermarkten in kleine kernen niet zullen omvallen na invoering van het verbod op verkoop van tabaksproducten en aanverwante producten in supermarkten. Met name BBB en PVV vragen hier veel aandacht voor. Dit staat echter los van de registratieplicht dat als doel heeft faciliteren van de handhaving en monitoring van het aantal en soort verkooppunten. Voorts uit de BBB bezwaren tegen de toename van regeldruk voor ondernemers die dit wetsvoorstel veroorzaakt. Anderzijds zijn er fracties die in plaats van een registratieplicht graag een vergunningplicht voor verkooppunten van tabaksproducten en aanverwante producten zouden willen met beperkende voorwaarden (met als doel minder verkooppunten). Onder meer NSC, CDA, GroenLinks-PvdA en ChristenUnie vragen hierom. Ook dit wordt altijd in het licht van het supermarktverbod geplaatst, maar hierbij gaat het dan om de discussie of een vergunningenplicht niet effectiever zou zijn dan het supermarktenverbod. Dat gaat echter ook voorbij aan het doel van de registratieplicht. De registratieplicht waarin met dit wetsvoorstel voorzien wordt, kan zorgen voor de benodigde informatie om een afgewogen beslissing te nemen over welke extra maatregelen noodzakelijk zijn.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie
De NVWA zal ruim van tevoren communiceren naar de verkooppunten wat o.g.v. de registratieplicht van hen verwacht wordt.

c. Financiële en personele gevolgen
N.v.t.

d. Juridische aspecten haalbaarheid
Geen bijzonderheden.

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)
De beantwoording is opgesteld door WJZ en VGP (beleidsdirectie) gezamenlijk en afgestemd met de NVWA.

f. Gevolgen administratieve lasten
De registratie dient jaarlijks te worden hernieuwd, om het register actueel te houden.

Directie Wetgeving &
Juridische Zaken
Cluster 2 -
Gezondheidsbescherming &
medische ethiek

Kenmerk
3922165-1055376-WJZ

g. Toezeggingen
N.v.t.

h. Fraudetoets
N.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.